

Мельник О.Г., к.т.н., с.н.с., доцент кафедри фізико-хімічних основ розвитку та гасіння пожеж Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, полковник с.ц.з.,

Мельник Р.П., к.т.н., доц., доцент кафедри організації заходів цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, підполковник с.ц.з.

ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ХІМІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Актуальність. Хімічна небезпека на сьогодні пов'язана з розвитком виробництва і технологій підвищеного ризику, на яких існує велика ймовірність виникнення техногенних аварій, загрозою обстрілу промислових підприємств ворогом, застосуванням хімічної та радіологічної зброї тощо. Забезпечення хімічної безпеки в умовах війни є критично важливим аспектом національної безпеки в цілому, адже надзвичайні ситуації з отруєнням небезпечними хімічними речовинами, забрудненням навколишнього середовища можуть мати катастрофічні наслідки.

Метою даної роботи є аналіз причин виникнення хімічних інцидентів на промислових об'єктах та використання небезпечних хімічних речовин в хімічній зброї, а також встановлення перспективних шляхів удосконалення хімічної безпеки в умовах війни.

Результати: забруднення навколишнього середовища небезпечними речовинами найчастіше відбувається під час викидів скраплених нафтових газів, сирої нафти, бензину, хлору, аміаку. На долю перерахованих речовин приходить біля 50 % хімічних інцидентів. Основними недоліками промислових об'єктів є негерметичність сховищ, невідповідність їх улаштування вимогам нормативів, відсутність засобів контролю складу повітря, кисневого або повітряного підпору, засобів первинного пожежогасіння, зв'язку, наявність ґрунтових вод у сховищах. На більшості підприємствах фільтровентиляційні установки сховищ через брак або застарілість регенераційних патронів не працюють у режимі регенерації повітря.

Упродовж війни ми вже пересвідчилися, що попри Женевські конвенції про захист жертв війни ворог здатен використовувати проти цивільного населення запалювальні (фосфорні) боєприпаси, руйнувати промислові ємкості з агресивними хімічними сполуками (нітратна кислота, амоніак, хлор), створювати радіаційну небезпеку через руйнування атомних електростанцій, використовувати хімічну зброю – артилерійські хімічні снаряди, хімічні фугаси, ручні хімічні гранати, авіаційні бомби, керовані авіаційні пристрої, ракети тощо.

За тактичним призначенням і характером вражаючої дії отруйні речовини, що входять до складу хімічної зброї, поділяються на три групи:

- смертельні або летальні;
- інкапаситанти (отруйні речовини психохімічної дії, що викликають тимчасову недієздатність);

- ірританти (група речовин, що викликають сильне місцеве подразнення слизових оболонок, шкіри та розташованих в них нервових рецепторів).

Державна політика у сферах національної безпеки і оборони повинна бути спрямована на захист: людини і громадянина – їхніх життя і гідності, безпечних умов життєдіяльності; території, навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій. Тому швидке реагування, професійна оцінка загроз і ефективна ліквідація наслідків можливих хімічних інцидентів є надзвичайно актуальними задачами підрозділів ДСНС України для забезпечення національної безпеки в цілому.

Висновки. Отже, актуальність удосконалення навичок особового складу підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану зумовлена зростанням ризиків, пов'язаних з радіаційними та хімічними загрозами, що виникають під час бойових дій. Підготовка висококваліфікованих фахівців ДСНС України є важливим компонентом національної безпеки України в умовах агресії. Вміння запобігати наслідкам застосування хімічної або радіологічної зброї підвищує стійкість країни перед військовими та терористичними загрозами.

Також з метою забезпечення хімічної безпеки потрібно додатково вивчати можливості впровадження сучасних засобів моніторингу та діагностики, оснащення системами автоматизованого виявлення небезпечних хімічних речовин у повітрі.

Міжнародна кооперація та обмін досвідом в сфері хімічної безпеки дозволить не лише отримати доступ до передових методик і технологій, але й зміцнити спроможність країни співпрацювати з міжнародними партнерами у разі виникнення глобальних загроз.